

Gutte nacht, herr Otto Lentsch!

✎ Colonel (r) Traian BUCURENCIU

Cearta într-o familie de nemți e la fel de bizară ca un mănunchi de papură pe un stei de granit alpin. De fapt, nu ceartă se putea numi ceea ce se petrecea în familia Lentsch, cât mai degrabă un soi de dihonie indusă în casă, întreținută, alimentată și întărită, din timp în timp, de fiul cel mare, nonconformistul, refractarul, răzvrătitul Otto, care, de pe la 14-15 ani, începuse să nesocotească rânduielile, normele și cutumele cultivate și respectate de generații și secole în fiecare celulă și în întregul etniei șvabe.

În Oravița anului 1944, amintita comunitate reprezenta cel puțin două treimi din populație. Colonizați aici de Habsburgi, pe la începutul veacului al XVIII-lea, pentru a valorifica bogatele resurse minerale și forestiere din zonă alături de români și alte neamuri conlocuitoare, dar apărându-și ferm omogenitatea, au durat o civilizație avansată, după modelul Suabiei, de obârșie și mentalitatea lor de oameni pragmatici, pricepuți, inventivi și harnici. Au întemeiat industriei extractive și prelucrătoare, au înălțat edificii publice solide și moderne în vreme, și-au construit gospodării de toată lauda, au împânzit Banatul cu drumuri și cea mai densă rețea de transport feroviar. Nu întâmplător, gara de la Oravița este cea mai veche de pe teritoriul de azi al României, ca și clădirea teatrului, în a cărui arhivă este păstrat și autograful lui Eminescu, din vremea când cutreiera ținuturile locuite de români cu trupa de actori a lui Mihail Păscaly.

În sălașul lor cu multe încăperi, dependințe și acareturi, neamțul Lentsch ducea o viață îndestulată. Fater Gert câștiga bine, era mastru de întreținere la o mină din zonă, iar Muter Marta, cu alura de soldațoi bavarez și energii inepuizabile, ducea pe umeri mai toată povara familiei, de la cumpărături, bucătărie, spălat, dereticat, grija grădinii de peste drum până la ședințele cu părinții de la școală și slujbele bisericesti. Mai locuia cu ei Onel Iohan, fratele Martei, holtei tomnatic, înțelept și mucalit, care făcuse Primul Război Mondial în armata austro-ungară, dar mai ales într-un lagăr de prizonieri din Urali. Un grav accident îl lovise în tinerețe, condamnându-l la sedentarism.

Gert Lentsch era navetist. Pleca la muncă în zori și se întorcea înainte de cină. Niciodată nu se culca fără a zăbovi o oră-două în camera băieților. Îi plăcea să glumească cu ei, să discute subiecte școlare, dar mai ales să le citească din mitologia germană legendele Rinului și poeziile lui Schiler. Willy (Willhelm), cel mic, îl urmărea captivat. La fel făcuse, multă vreme, și Otto. De la o vreme însă, la acesta începu să constate un vag dezinteres, apoi o neatentie ostentativă. Otto – îl întreabă într-o seară –, tu ai ațipit? Nu dorm, tată, mormăi băiatul, dar nici nu ascult. Mă gândesc. Nu-i nimic rău în asta – îi garantă tata. Și la ce te gândești? Păi, uite, mă întrebam când vor ajunge la noi în casă niște cărți de ale lui Creangă, Eminescu, Sadoveanu, Rebreanu... Pe

ăștia îi înveți la școală, Otto – replică Gert, la fel de blând –, dar aici, în casă, nu trebuie să uităm că suntem germani. Dar nici că suntem cetățeni români – mai spuse fiul, răsucindu-se în pat cu fața la perete.

Înfruntarea adolescentului îi strecură în suflet o undă de amar și îngrijorare. Mai potrivea învelitoarea peste băieți, le ură somn ușor. Stinse lumina și ieși pe vârfuri. Se zvârcoli mult până să adoarmă. Își imputa că el provocase polemica sau poate că amândoi aveau un dram de dreptate, dar, pe de altă parte, mai avea și alte informații, că Otto se cam îndepărta

de rădăcini. Auzise că anturajul lui era format mai ales din băieți și fete de români și că era nelipsit de la serbările și petrecerile lor. De la vârsta învățământului, copiii lui se pregătiseră la școala confesională germană, apoi trecuseră la Liceul românesc General Dragalina, altminteri, singurul din oraș, unde încheiau fiecare an cu premiul întâi și coroniță. Dar despre mentalitatea și comportamentul altor seminții, inclusiv ale românilor, Gert avea propriile-i rezerve. Cu trimitere și la ideea de prietenie. Adică, îți sunt devotat și îți stau alături cât timp am ceva de învățat de la tine și mă ridic peste ceea ce sunt. Dacă e vorba însă să mă las absorbit de mocirla înapoierii, a indolenței, a lipsei de voință și tenacitate, mă las păgubaș și apuc altă cale, oricine ai fi. Prietenia este un contract cu valorile, cu progresul. În conturul acesta și-o construise Gert și așa dorea să o înțeleagă și băieții lui. Din păcate, se simțea cam izolat în demersul său. Pe Marta nu conta, ea avea încredere că fiii ei știau să

aleagă binele de rău, că nu-și ratau șansele în niciun experiment. Un aliat ar fi putut să-i fie cumnatul său, Iohan, dar asta prea lua totul în glumă: Gert, cu mine să vorbești când te vei hotărî să tai ombilicul. Până când și până unde vrei să-i duci de mânuțe?

Doamne, se revolta Fater, de ce nu m-ai făcut mai indiferent! În vreme ce Otto nu pierdea niciun prilej de a-i mai picura un dram de venin pe suflet. Terminase liceul și îl înștiință că vrea să candideze la Politehnică. Foarte bine, fiule, îl aprobă, uite, în perioada admiterii, îmi iau câteva zile concediu și merg cu tine la Cluj. Nu te deranja, tată, îl liniști băiatul, mă duc singur și nu la Cluj, ci la București. Dar, Otto... Își curmă vorba descurajată de un nou dialog al surzilor. Intenționase să-i spună ce mai aflate și el despre Capitală – unde nu ajunsese niciodată –, că era mare, frumoasă, cu o bogată viață culturală, dar că unii au nimerit acolo într-un oraș al pierzaniei. Dar cu cine să-ți răcești gura?

În anii studenției, Otto ajungea rar pe acasă. În vacanță, se oprea pe la Bocșa, Anina sau Reșița, se angaja la orice fel de muncă și își mai suplimenta banii primiți de acasă. După

facultate, a urmat și o școală de ofițeri de rezervă. Apoi, a fost încadrat inginer metalurg la Reșița și a făcut o carieră de merit, ajungând chiar adjunct al ministrului Industriei Grele. Din păcate, o boală incurabilă l-a răpus la nici 50 de ani.

Prin 1938, venise să-și revadă familia, la Oravița. Îl însoțea o domnișoară frumoasă, veselă, exuberantă de-ai fi zis că toată lumea avea loc în inima ei. S-a prezentat Dragana și încă un nume terminat în *ici*. Sârboaică. Otto a încheiat protocolul, precizând că îi este logodnică și că în toamnă se vor căsători. Pe loc, Gert îmbătrâni cu zece ani. Cu o privire discretă, își scoase fiul în curte, unde îl abordă direct: Otto, dar cu Clara cum rămâne? Care Clara? – se apăra tânărul. Clara, fiica amicului meu, Wiesner. Anul viitor termină medicina la Cluj. A, da – se dumiri băiatul –, Clara, ce minune de fată. Dar vezi, Fater, uneori, în viață mai pierdem câte un tren.

Gert își refuză plăcerea de a nunti ca socru mare. Cu o săptămână

înainte de cununia lui Otto, plecă la München, unde se angajă într-o întreprindere a industriei de război. Îl luă cu el și pe mezinul Willy, care a fost admis într-un institut de medicină al armatei germane, la finele căruia avea să fie repartizat medic într-un regiment din Normandia. În liniștea gospodăriei din Oravița mai rămăseseră Muter Marta și Oncl Iohan.

La ei am găsit găzduire pe la început de mai 1944, când Uzinele și Domeniile Reșița (UDR), unde mătușa și protectoarea mea din acel timp era funcționară, își retrăsese administrația de la București, de sub potopul bombardamentelor anglo-american. Acolo am petrecut cea mai lungă și fericită vacanță din viața mea de școlar, gestionată milimetric, dar cu deplină blândețe de Frau Lentsch: mic dejun, două ore lectură, o oră grădărit, alte două ore excursii sau joacă împreună cu liota de adolescenți nemțalâi, vecini sau rude ale familiei, prânzul, două ore somn și iarăși joacă până spre seară, când reintram în custodia mătușii mele.

Războiul era foarte departe și ar fi fost chiar un subiect de pe altă lume dacă fiul cel mic al Martei nu s-ar fi aflat pe frontul din Franța și dacă, întâmplător, n-ar fi aflat și despre cel mare că mai era chemat la concentrări. Despre Otto, Frau Lentsch vorbea rar, aflase că îi dăruise doi nepoți, dar nu-i văzuse niciodată. Willy, în schimb, era icoana vieții ei. De când plecase, își trimiteau câte un plic săptămânal și, noapte de noapte, o auzeam recitându-i vrafal de scrisori murmurat, înainte de a adormi: *Liebe Muter și Liebe Muter...* Era sedativul, somniferul sau laitmotivul unui cântec de culcare? La două săptămâni după debarcarea aliaților din nordul Franței, poștașul nu i-a mai bătut la ușă. Chipul Martei a prins paloare, iar sufletul i s-a înnegurat. Făcea eforturi vizibile să-și înfrângă lacrimile și temerile, iar seara se refugia din nou în lectura scrisorilor: *Liebe Muter*. Cartea ei de rugăciuni ajunsese la amin.

Propagate aproape exclusiv oral, știrile despre cele petrecute la 23 august 1944 i-au înfrățit pe localnici în credula și eronata bucurie că beligeranții ar fi căzut la pace. Însuflețire de scurtă durată, căci, câteva zile mai târziu, o unitate din Divizia 19 Infanterie română urmarea spre granița iugoslavă un detașament german care mai opunea rezistență. Pe la Vrsok și Biserica Albă a dat piept însă cu faimoasa Divizie SS Prinz Eugen, care a contraatacat. Ne-am pomenit astfel, pentru alte două săptămâni, sub ocupație militară germană. Care, conștientă că nu va dura, s-a

grăbit să câștige adeziunea etnicilor săi la cauza Führer-ului. A reactivat organizațiile tineretului hitlerist, recrutând în structurile lor paramilitare sute și sute de adolescenți între 14 și 17 ani. Pe șvabii bătrâni i-au convins să cedeze armatei germane orănișii și cornutele din bătațură și, improprietându-i cu câte un atelaj de familie, să-l încarce cu ce puteau și să-i urmeze în retragere. Și astfel, înșuruit pe vreo zece kilometri de șosea, s-a pus în mișcare exodul miilor de șvabi spre ținutul străbunilor.

După un asalt concentric româno-sovietic, pe 12 septembrie 1944, Oravița a fost eliberată definitiv. Rămăși stingheri într-o casă ce nu ne aparținea, împreună cu mătușa mea, așteptam zi de zi dispoziția UDR de revenire în București.

Într-o seară ploioasă și rece, pe când ne pregăteam de masă, ne-am pomenit în rama ușii dinspre stradă cu un militar român echipat cu pelerină și cască. Ne-am privit câteva clipe într-o muțenie uimită, apoi oșteanul a făcut primul pas, prezentându-se: *Căpitan Otto Lentsch*. A refuzat scaunul oferit spre ședere și invitația la cină și, precipitat, a întrebat de mamă-sa. Vestea i-a învinețit figura, stărnindu-i un potop de sudalme, blesteme și injurături. Omul era perfect integrat spiritului românesc. *Nu se poate, a înnebunit și mama?, striga el. Unde au plecat, doamnă? La ce au plecat, doamnă? La prohodul Germaniei? Germania pierduse războiul înainte de a-l începe. Hitler nu mai are altceva de făcut decât să-i aștepte pe ei cu fotolii pe măsura c...ului! Dar e patria lor, domnule căpitan – îndrăzni mătușa mea. Nu, doamnă, o contrazise el, patrie îți este locul unde te naști și unde îți ai rostul. A lovit-o subit dorul de frate-miu și de tata?*

Înverșunarea îl mâna din odaie în odaie. Aprindea lumina, cotrobăia prin sertare, bodogănea și intra alături. Din dormitorul părinților se întoarse cu un tablou de familie. Îl împachetă în câteva ziare, își ceru scuze pentru deranj și limbajul necontrolat, și plecă. Reveni după câteva secunde. *Doamnă – se rugă el cu un glas potolit –, când veți pleca de aici, stropiți casa asta cu un litru de benzină și puneți-i foc*. Pe mătușa mea o podidură lacrimile. *Vai, domnule Otto, cum îmi puteți cere așa ceva? Veți găsi... Da, veți găsi cheia la vecinul Sidner. El a rămas aici*.

La a doua plecare, l-am petrecut până în prag, de unde i-am urât: *Gutte nacht, herr Otto Lentsch*. După rezonanța vocii, mi-am dat seama că mi-a răspuns pe fondul unui surâs: *Gute nacht, her Schuler!*